

การเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน
HAPPY SCHOOL OF MATTAYOMTHANBINKAMPHAENGSSEN SCHOOL

Received : 2 October 2025

Revised : 20 October 2025

Accepted : 29 October 2025

นิรัตติชัย ภิรมย์แดง¹

Nirattisai Piromdang

ศักดิ์พันธ์ ต้นวิมลรัตน์²

Sakdipan Tonwimonrat

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน และเสนอแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสนให้เป็นโรงเรียนแห่งความสุข ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือผู้บริหารและครูจำนวน 144 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสอบถามความคิดเห็นและการสนทนากลุ่ม โดยยึดตามแนวคิดโรงเรียนแห่งความสุขของ กวาง โจ คิม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.54$, $\sigma=0.55$) โดยจัดตามเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ด้านบุคคล ($\mu=4.60$, $\sigma=0.53$) ด้านสถานที่ ($\mu=4.52$, $\sigma=0.60$) และด้านกระบวนการ ($\mu=4.51$, $\sigma=0.53$)

2. แนวทางการพัฒนาโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสนให้เป็นโรงเรียนแห่งความสุข 1) ด้านบุคคล ควรสร้างบรรยากาศการทำงานที่ส่งเสริมความร่วมมือและปรับปรุงเงื่อนไขในการทำงาน เพื่อสร้างคุณค่าในงานที่ปฏิบัติ 2) ด้านกระบวนการ ควรเน้นการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมกัน รวมถึงการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และความสนุกแก่ผู้เรียน 3) ด้านสถานที่ ควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนและเพิ่มพื้นที่สีเขียว ส่งเสริมการใช้พื้นที่เหล่านี้เพื่อการเรียนการสอน รวมทั้งให้ความสำคัญกับความสะอาด ความปลอดภัย และระบบการบริหารที่โปร่งใส

คำสำคัญ: โรงเรียนแห่งความสุข

¹ นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Masters Degree Student in Educational Administration, Faculty of Education Silpakorn University, Thailand

² อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Advisor, Associate Professor Dr., Department of Educational Administration, Faculty of Education Silpakorn University, Thailand

Abstract

The purposes of this research were to know 1) happy school of Mattayomthanbin khampangsean School and 2) the guidelines for happiness development of Mattayomthanbinkhampangsean School. The population comprised School Administrators and teachers in Mattayomthanbinkhampangsean School, with the total of 144. The research instruments were opinionnaire and Focus Group Discussion concerning happy school based on the concept of Gwang – Jo Kim. The statistics used to analyze data were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and Content analysis.

1. Happy school of Mattayomthanbinkhampangsean School, collectively and individually, was found at the highest level ($\mu=4.54$, $\sigma=0.55$), ranking from the highest to the lowest mean as follow: People ($\mu = 4.60$, $\sigma=0.53$), Place ($\mu=4.52$, $\sigma=0.60$) and Process ($\mu=4.51$, $\sigma=0.53$).

2. The guidelines for happiness development of Mattayomthanbinkhampangsean School were 1) The school should foster a positive work environment that promotes understanding and collaboration among staff. Improving teachers' working conditions is essential so they feel their tasks are meaningful and valuable to the organization; 2) The school should develop diverse co-curricular activities based on student needs at each grade level. It should also encourage a participatory learning environment where teachers and students collaboratively design engaging and motivating learning experiences; 3) The school should expand green spaces and create outdoor learning and activity areas. Teachers should be supported to use these spaces in teaching and activities. Additionally, improvements in cleanliness, safety, transparent management, and inclusive decision-making are necessary;

Keywords: Happy School

บทนำ

จากสังคมโลกในปัจจุบันหลากหลายองค์กรชั้นนำในระดับโลกหันมาให้ความสำคัญและส่งเสริมความสะอาดในสถานที่ทำงานการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในที่ดีในการทำงาน ส่งเสริมค่านิยมและปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กรที่ดี ทำให้สมาชิกในองค์กรรู้สึก ว่า “องค์กรนี้มีความสุข” การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรแห่งความสุขเป็นแนวโน้มในการจัดการพัฒนาองค์กรและการสร้างบุคลากรในอนาคต มีการนำค่านิยมองค์กรไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กร

แห่งความสุข และการสร้างความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร สิ่งเหล่านี้เป็นเทรนด์ของการบริหารองค์กร ที่ดึงดูดให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นที่จะทำงาน และสามารถทำงานได้อย่างมีความสุข(สมาคมเครือข่าย บริการวิศวกรรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2567) โรงเรียนเป็นองค์กรหนึ่งในระบบสังคมที่มีลักษณะเปิด ซึ่งปัจจุบันได้มีแนวทางในการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ทางดวงการศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งความสุข หรือโรงเรียนแห่งความสุขดังนั้น การให้ความสำคัญกับการดำเนินงานภายในโรงเรียนให้เป็นองค์กร แห่งความสุขจึงมีบทบาทมากขึ้น (ชาญวิทย์ วสันต์ธนารัตน์, 2559) โรงเรียนแห่งความสุขตามแนวคิด ของ กวาง โจ คิม (Gwang – Jo Kim) ได้อธิบายไว้ว่าการบริหารสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนแห่งความสุข ต้องประกอบด้วยกรอบแนวคิด 3 ด้าน คือ 1) บุคคล (People) หมายถึง ครูมีความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ครูมีคุณลักษณะที่เหมาะสม มีความยืดหยุ่นยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล ของนักเรียนได้ และยอมรับเงื่อนไขในการทำงาน มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ 2) กระบวนการ (Process) หมายถึง ภาระหน้าที่ในการบริหารงานโดยใช้ความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม และวิธีการในการ ปฏิบัติงานที่ดีและ 3) สถานที่ (Place) หมายถึง สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ มีบรรยากาศของ ความอบอุ่นเป็นกันเอง และมีความปลอดภัยมีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เป็นมิตรสร้างความอบอุ่น ให้แก่นักเรียน นักเรียนมีอิสระในการสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ มีความท้าทายในการเรียนรู้ ซึ่งเหตุผล นี้จะสามารถพัฒนาให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนแห่งความสุขได้ (กวาง โจ คิม Gwang – Jo Kim, 2016) โรงเรียน มัธยมฐานบินกำแพงแสนได้ดำเนินการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก SWOT Analysis) และจากการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self – Assessment Report :SAR) พบว่ามีประเด็นที่เป็น ปัญหาอุปสรรคต่อการเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสนดังนี้ 1) โรงเรียนตั้งอยู่ใน แหล่งชุมชนที่การเดินทางสะดวกจึงมีภาวะเสี่ยงที่ผู้ปกครองจะส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ตามค่านิยมของสังคม 2) นโยบายของรัฐบาลที่เปลี่ยนแปลงบ่อยทำให้การดำเนินงานขาดความต่อเนื่องในการ พัฒนาเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ 3) การบริการด้านอาคารสถานที่ สาธารณูปโภค ห้องน้ำ บริการน้ำดื่ม ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน (ฝ่ายบริหารงบประมาณและแผนงาน,2564) เห็นได้ว่าการบริหารงาน ภายในโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสนต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการ บริหารงานภายในโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนแห่งความสุขสำหรับนักเรียนและบุคลากรของโรงเรียนมัธยม ฐานบินกำแพงแสนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1 เพื่อทราบการเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน
- 2 เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม จำนวน 144 คน ทั้งนี้ไม่รวมผู้วิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการวิจัย 2 ประเภท ประกอบด้วย แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) จำนวน 1 ฉบับ และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันและประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบันมีลักษณะเป็นตัวเลือกที่กำหนดให้ (Forced Choice)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสนตามแนวคิดของ กวาง โจ คิม (Gwang – Jo Kim) มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert's Rating Scale)

2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสนให้เป็นโรงเรียนแห่งความสุข โดยมีสมาชิกในการสนทนากลุ่มทั้งหมด 12 คน ประกอบด้วย คณะผู้บริหาร 4 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 4 คน และตัวแทนครู 4 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอความอนุเคราะห์ออกหนังสือถึงโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสนเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลและติดตามรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง
3. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่มด้วยตนเอง โดยมีหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอความร่วมมือในการเข้าสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยเป็นผู้ประสานเพื่อนัดหมายเพื่อดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มจำนวน 12 คน ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ใช้ผู้บริหารและคณะครู โรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสนเป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจัดทำข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาให้มีความสมบูรณ์ครบทุกฉบับ
2. จัดระบบข้อมูลตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์สำหรับแบบสอบถามแต่ละฉบับ
3. จัดทำตารางแจกแจงคะแนน (Tally Sheet) เพื่อกรอกคะแนนให้สอดคล้องกับแผนการ

วิเคราะห์ข้อมูลและระเบียบวิธีทางสถิติที่ใช้

4. นำข้อมูลดังกล่าวไปคำนวณหาค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
5. นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักความเป็นเหตุเป็นผลจากเนื้อหาข้อมูลเพื่อนำมาเป็นข้อสรุปตามประเด็นคำถาม

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเรื่อง “การเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน” มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่าผู้ให้ข้อมูลจำนวน 144 คน เป็นเพศชาย จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 35.4 เป็นเพศหญิงจำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 64.6 ผู้ให้ข้อมูลมีช่วงอายุระหว่าง 30 - 40 ปี มากที่สุดจำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 59.00 รองลงมาคืออายุ 41 - 50 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 13.9 และอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6 ผู้ให้ข้อมูลมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 68.1 รองลงมาคือวุฒิกศการระดับปริญญาโท จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 30.6 และวุฒิกศการระดับปริญญาเอก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4 ผู้ให้ข้อมูลมีตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันเป็นครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 96.5 เป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์ในการทำงาน 5 - 15 ปี มากที่สุด จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 45.8 รองลงมาคือน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 27.1 ประสบการณ์ในการทำงาน 16 - 25 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 22.9 และประสบการณ์ในการทำงาน 26 ปีขึ้นไป น้อยที่สุด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน

ตาราง 1 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน โดยภาพรวม

ด้านที่	การเป็นโรงเรียนแห่งความสุข	μ	σ	ระดับ
1	ด้านบุคคล (X_1)	4.60	0.53	ระดับมากที่สุด
2	ด้านกระบวนการ (X_2)	4.51	0.53	ระดับมากที่สุด
3	ด้านสถานที่ (X_3)	4.52	0.60	ระดับมากที่สุด
โดยภาพรวม(X_{tot})		4.54	0.55	ระดับมากที่สุด

การเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.54$, $\sigma=0.55$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสนอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้านโดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านบุคคล ($\mu=4.60$, $\sigma=0.53$) รองลงมาคือด้านสถานที่ ($\mu=4.52$, $\sigma=0.60$) และด้านที่น้อยที่สุดคือด้านกระบวนการ ($\mu=4.51$, $\sigma=0.53$) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย ($\sigma P=0.53 - 0.60$) แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

จากการสนทนากลุ่มโดยมีสมาชิกเข้าร่วมดังนี้ คณะผู้บริหาร 4 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 4 คน และตัวแทนครู 4 คน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสนให้เป็นโรงเรียนแห่งความสุข ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านบุคคล ด้านกระบวนการ ด้านสถานที่ มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านบุคคล เกี่ยวกับวิธีการหรือแนวทางในการพัฒนาให้ครูมีความสุขและยอมรับเงื่อนไขในการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดีเสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการทำงาน มีการปรับปรุงเงื่อนไขในการทำงานของครูให้ครูรู้สึกว่าการที่ได้รับมอบหมายนั้นมีคุณค่ามีความสำคัญต่อองค์กร ตามคำกล่าวที่สนับสนุนข้อสรุปในเรื่องวิธีการหรือแนวทางในการพัฒนาให้ครูมีความสุขและยอมรับเงื่อนไขในการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย

2. ด้านกระบวนการ เกี่ยวกับวิธีการหรือแนวทางในการพัฒนาให้ครูได้รับการมอบหมายภาระงานตามความสามารถและความถนัดของตนเองผู้ทรงคุณวุฒิได้สรุปพร้อมกันว่า ในการมอบหมายภาระงานในแต่ละด้าน ผู้บริหารสถานศึกษาหรือหัวหน้ากลุ่มงานควรมีการสอบถามพูดคุยเกี่ยวกับความสามารถและความถนัดของครู มีการให้คำปรึกษาและคำแนะนำสำหรับครูที่เข้ามาใหม่เกี่ยวกับภาระงานฝ่ายต่าง ๆ ในโรงเรียนมีการกำหนดภาระงานที่เหมาะสมกับความสามารถและความถนัดของครู ผู้บริหารมีการสร้างความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในการได้ทำงานร่วมกันในโรงเรียน ในด้านแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมพิเศษเสริมหลักสูตรให้กับนักเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิได้สรุปพร้อมกันว่าในการจัดกิจกรรมพิเศษเสริมหลักสูตร ครูควรมีการวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนแต่ละช่วงชั้นเพื่อให้การจัดกิจกรรมมีความหลากหลาย และตรงกับความต้องการของนักเรียน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้ครูและนักเรียนร่วมกันออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สรุปได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนได้ร่วมกันออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเริ่มจากการพัฒนาหลักสูตรหรือสาระวิชาเพิ่มเติมที่มีความยืดหยุ่นและเชื่อมโยงกับชีวิตจริง ด้านวิธีการแนวทางและข้อเสนอแนะที่ทำให้ครูมีวิธีการบริหารจัดการกับความเครียดและแก้ไขสถานการณ์ความเครียดที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม ได้สรุปพร้อมกันว่า ครูควรมีวิธีการรับมือกับพฤติกรรมของนักเรียนในชั้นเรียนด้วยวิธีการเชิงบวก เช่น การสร้างบรรยากาศเชิงบวก การสร้าง

ข้อตกลงที่ชัดเจนร่วมกันการให้คำชมหรือรางวัลกับนักเรียน โรงเรียนควรมีการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ในการแก้ไขสถานการณ์ในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม

3. ด้านสถานที่ แนวทางพัฒนาให้โรงเรียนมีการจัดพื้นที่สีเขียวเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นอกห้องเรียนได้สรุปร่วมกันว่า โรงเรียนควรมีการออกแบบและสร้างพื้นที่สีเขียวในโรงเรียนเพิ่มเติมโดยการจัดแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น สวนป่า ลานกิจกรรม ลานไต้ร่มไม้ และส่งเสริมให้ครูมีการใช้พื้นที่สีเขียวในโรงเรียนมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน หรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น ประเด็นการพัฒนาโรงเรียนด้านการจัดสุขภาวะและสุขภาพที่ดี ให้กับนักเรียน ได้แก่ ความร่มรื่น, ความสะอาดในโรงเรียนให้เพิ่มขึ้น ผู้ทรงคุณวุฒิได้สรุปร่วมกันว่า โรงเรียนควรมีแนวทางในการพัฒนาดังนี้พัฒนาโรงอาหารของโรงเรียนให้มีความสะอาด สะดวก อากาศถ่ายเทได้สะดวก พัฒนาความสะอาดในโรงเรียนโดยจัดให้มีโครงการส่งเสริมดูแลสุขภาพในโรงเรียนให้ได้มาตรฐาน ความสะอาดของอาคารเรียน โรงอาหาร ห้องสุขา และร้านค้าในโรงเรียน รณรงค์สร้างจิตสำนึกให้นักเรียนด้านสุขภาพที่ดี ด้านการส่งเสริมหรือดำเนินการโรงเรียนควรมีแนวทางและกระบวนการในการบริหารตามหลักประชาธิปไตยโดยการรับฟังความคิดเห็นการเคารพเสียงส่วนมาก รับฟังเสียงส่วนน้อย ผู้ทรงคุณวุฒิได้สรุปร่วมกันว่า การบริหารโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักประชาธิปไตยนั้น ช่วยปลูกฝังให้นักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสังคมที่ดี ส่งเสริมความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบของนักเรียน ครู และผู้เกี่ยวข้องการมีระบบรับฟังความคิดเห็น การบริหารที่โปร่งใส เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “การเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน” ผลปรากฏดังนี้

1. การเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าการเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสนอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านบุคคล รองลงมาคือด้านสถานที่ และด้านที่น้อยที่สุดคือด้านกระบวนการ

2. แนวทางการพัฒนาโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสนให้เป็นโรงเรียนแห่งความสุขด้านบุคคล ด้านกระบวนการ และด้านสถานที่ที่มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านบุคคล โรงเรียนควรมีการสร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดีเสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการทำงาน โรงเรียนควรมีการปรับปรุงเงื่อนไขในการทำงานของครูให้ครูรู้สึกว่าการที่ได้รับความหมายนั้นมีคุณค่ามีความสำคัญต่อโรงเรียน

2. ด้านกระบวนการ โรงเรียนควรมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมพิเศษเสริมหลักสูตรและมีการวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนแต่ละช่วงชั้น เพื่อให้การจัดกิจกรรมมีความหลากหลาย และตรงกับความ

ต้องการของนักเรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และได้ประโยชน์กับนักเรียนโดยตรง

3. ด้านสถานที่ โรงเรียนควรมีการพัฒนาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในโรงเรียนเพิ่มเติมโดยการจัดแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน ลานกิจกรรม และส่งเสริมให้ครูมีการใช้พื้นที่มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ พัฒนาด้านความสะอาดและความปลอดภัยในโรงเรียน ผู้บริหารมีการการบริหารที่โปร่งใสเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อค้นพบการวิจัยเรื่องการเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน ผู้วิจัยได้นำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าการเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสนอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้เห็นความสำคัญของความสุขในการทำงานร่วมกัน ความสามัคคีในองค์กร ซึ่งหากสามารถสร้างบรรยากาศของโรงเรียนให้คณะครูและนักเรียนมีความรู้สึกเปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองที่มีความรัก ความอบอุ่นอยู่แล้วสบายใจมีความสุขนักเรียนก็จะอยากมาโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอก่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี มีประสิทธิภาพ นักเรียนเกิดทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยการสร้างบรรยากาศที่เป็นความสุขต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบไปด้วยคณะผู้บริหาร คณะครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำ ท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการโรงเรียน เช่น การกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ กฎ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ การบริหารจัดการด้านบุคคล กระบวนการจัดการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เหมาะสมสำหรับนักเรียน การบริหารจัดการภายในโรงเรียนเพื่อก่อให้เกิดการเป็นโรงเรียนแห่งความสุขได้รับความร่วมในการทำงานเป็นทีม ส่งผลดีต่อการบริหารจัดการภายในโรงเรียน ไม่ก่อให้เกิดปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ในการทำงานทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับรู้ข้อมูลที่เป็นเรื่องเดียวกัน สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในงานนำมาซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ไม่มีบรรยากาศที่ส่งผลให้เกิดความเครียดในโรงเรียน มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการ มีการส่งเสริมบรรยากาศในการทำงานที่ดีไม่ก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายในการทำงาน มีการเสนอแนะรูปแบบวิธีการต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เป็นระยะเพื่อให้เกิดแนวทางใหม่ ๆ ในการสร้างความสุขการสร้างขวัญกำลังใจ ซึ่งสอดคล้องกับ มยุรี อินทรโชติ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการขับเคลื่อนโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าระดับของการขับเคลื่อนโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน

พบว่า ด้านบุคคล ด้านกระบวนการ และด้านสถานที่อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีความพร้อมในด้านบุคลากรทั้งนี้การสร้างขวัญและกำลังใจรวมถึงการพัฒนาทักษะและสมรรถนะของครูอย่างต่อเนื่อง มีระบบการบริหารจัดการที่เป็นระบบนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการ รวมถึงการจัดการเรียนการสอน และมีจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้รวมถึงมีการจัดบริการด้านสุขภาพ และการตรวจสุขภาพประจำปีให้แก่นักเรียน สอดคล้องกับ นิสิต จรูญภาค ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาไทยในยุคดิจิทัลผลการวิจัยพบว่า 1) องค์กรประกอบด้านคุณภาพชีวิตของคนที่มีความต้องการจำเป็นพัฒนาจำนวน 3 องค์กรประกอบ คือกลยุทธ์พัฒนาความสามารถในการสร้างสุขของครูและนักเรียน กลยุทธ์พัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่ครูและนักเรียนมีความสุข และกลยุทธ์พัฒนาสภาพแวดล้อมสนับสนุนบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข สอดคล้องกับอาทิตย์ อุตศรี ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการพัฒนาสู่การเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหาร ครู และ บุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่มีความตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างบรรยากาศแห่งความสุขในโรงเรียน มีการส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีในชุมชนการเรียนรู้ และความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่อย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุถึงสภาพที่พึงประสงค์อย่างยั่งยืนโรงเรียนควรพัฒนาไปในทิศทางและภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งเสริมความสุข สอดคล้องกับภัทรพล ก้อนเพชร ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพและแนวทางการพัฒนาการเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียน กลุ่มบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการเป็นโรงเรียนแห่งความสุขโดยรวมและรายด้านบอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกระบวนการ ด้านบุคคล และด้านสถานที่ และ 2) แนวทางการพัฒนาการเป็นโรงเรียนแห่งความสุขได้แก่ 1) ด้านบุคคล คือโรงเรียนควรส่งเสริมความรู้ด้านวัฒนธรรมความหลากหลายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน โรงเรียนควรสร้างความรู้สึกเป็นครอบครัวในสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและโรงเรียนควรมีการยกย่องครูที่อุทิศตนให้แก่โรงเรียนและสังคม 2) ด้านกระบวนการ คือ โรงเรียนควรมีการชื่นชมประกาศเกียรติคุณมีการมอบรางวัลให้กับครูและนักเรียน และโรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นหมู่คณะให้มีการทำงานเป็นกลุ่มและ 3) ด้านสถานที่ คือโรงเรียนควรมีพื้นที่สำหรับผ่อนคลายและทำกิจกรรม สร้างสรรค์ และโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับความสุขทุกพื้นที่ในโรงเรียนนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ มาเนียน (Manion) ได้ศึกษาความสุขในการทำงานด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผลการศึกษาพบว่า คำจำกัดความของความสุขในการทำงานนั้นคือ ผลอันเกิดจากการเรียนรู้จากการทำงานการสร้างสรรคงานของตนเอง ผลจากการประสบความสำเร็จในการทำงานและ การมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานเพิ่มขึ้นทำให้แสดงอารมณ์ทางบวก เช่น ความ สนุกสนาน การแสดงออกโดยการยิ้ม

หัวเราะ นำไปสู่การให้ความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดสัมพันธภาพที่ดีในที่ทำงาน ทำให้สภาพแวดล้อมในการทำงานน่ารื่นรมย์ รู้สึกดีต่องานที่ได้รับมอบหมายมีความผูกพันในงานและคงอยู่ในองค์กรต่อไปผลจากความสุขในการทำงานคือ ผลงานบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

เมื่อพิจารณาแยกรายด้านพบว่า การเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านบุคคลมีค่ามัชฌิมเลขคณิตมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคคล ซึ่งหมายถึงคณะผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีทัศนคติที่ดีต่อกันในการส่งเสริมการศึกษา ให้เกียรติและเคารพซึ่งกันและกัน มีความเข้าใจในการทำงาน โดยโรงเรียนมีความยืดหยุ่นในการทำงาน เปิดรับฟังข้อเสนอแนะต่างๆ ยอมรับในความแตกต่างและความสามารถของบุคคล โรงเรียนมีการเชื่อมความสัมพันธ์ของบุคลากรด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนา การส่งเสริมขวัญกำลังใจของครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนผ่านกิจกรรมการมอบของขวัญและของรางวัล โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกและจัดกิจกรรมที่หลากหลายโดยได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชน ในโรงเรียนมีบรรยากาศการทำงานที่ดี นักเรียนและครูมีความสุขในการเรียนรู้ร่วมกันครูมีการอบรมดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างเต็มความสามารถ ครูมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ครูมีเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อใช้ในการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ฐิติกรณ อัจจะสมิต ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนแห่งความสุขตามแนวคิดของยูเนสโก โรงเรียนวัดสำโรง (ศิริราษฎร์ภักดีวิทยา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันของการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนแห่งความสุขในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนแห่งความสุขในภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่อยู่ในอันดับสูงสุดเป็นด้านสถานที่ รองลงมาคือ ด้านกระบวนการ และด้านคนตามลำดับสอดคล้องกับ กมลพรรณ เอกณรงค์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนให้เป็นโรงเรียนแห่งความสุข ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนแห่งความสุข คือ โรงเรียนที่ส่งเสริมการจัดการศึกษา โดยเคารพในความหลากหลาย การสื่อสารและการทำงานเป็นทีมโดยมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญ ได้แก่ 1) คนในด้ามนุษย์สัมพันธ์และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน 2) กระบวนการสอนและการเรียนรู้ที่มีความสนุกสนานและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาทักษะและสมรรถนะที่นอกเหนือจากวิชาการ 3) สถานที่ภายในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนส่งผลต่อการเรียนรู้และความสุขของผู้เรียนสอดคล้องกับอุทัยวรรณ ศรีรัตน์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนชุมชนวัดหนองฝ้าย ผลการวิจัยพบว่า 1) การเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนชุมชนวัดหนองฝ้ายโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านบุคคล ด้านกระบวนการ และด้านสถานที่ 2) แนวทางการพัฒนาโรงเรียนชุมชนวัดหนองฝ้ายให้เป็นโรงเรียนแห่งความสุข มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ (1) ด้านบุคคล โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครูได้กำหนดแผนพัฒนาดตนเองตามแผนปฏิบัติงาน โรงเรียนมีแผนพัฒนางานแนะ

แนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและโรงเรียนเปิดช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้อำนวยการ ครู และ ผู้ปกครอง (2) ด้านกระบวนการ ครูควรมีการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายครูเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองและครูมีการประเมินผลตามสภาพจริง (3) ด้านสถานที่โรงเรียนมีโครงการที่ เสริมสร้างสุขภาวะและสุขภาพิบาลให้กับนักเรียนโรงเรียนมีการพัฒนาระบบความปลอดภัยในโรงเรียน และ โรงเรียนมีการตรวจสอบสภาพความมั่นคงแข็งแรงของอาคารสถานที่อยู่เสมอ และสอดคล้องกับ ไรท์ (Wright) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของความสุขในองค์กรเส้นทางจากอดีต ปัจจุบันสู่อนาคต ผลการวิจัยพบว่าพนักงาน ที่มีความสุขจะแสดงระดับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าพนักงานที่ไม่มีความสุข

การเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน ด้านสถานที่ที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิต ลองลงมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการบริหารจัดการเพื่อให้โรงเรียนมัธยมฐาน บินกำแพงแสน เป็นโรงเรียนแห่งความสุขสำหรับนักเรียน ครูและบุคลากรในโรงเรียน ด้านสถานที่ จึงมีความสำคัญสำหรับนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง เพราะว่าสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่มีความสะอาด ปลอดภัย ความอบอุ่น ความเป็นกันเอง มีความร่มรื่นสวยงาม นั้นจะไม่ก่อให้เกิดภัยอันตรายแก่นักเรียนไม่มีอุปสรรค ต่าง ๆ ที่ส่งผลให้นักเรียนขาดสมาธิในการเรียน โรงเรียนมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมีพื้นที่ กว้างขวาง มีลานกิจกรรมที่เพียงพอสำหรับนักเรียนโดยที่นักเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากพื้นที่ภายในโรงเรียน ได้อย่างสะดวกสบาย โรงเรียนมีกฎ ระเบียบ ข้อตกลงที่ครูและนักเรียนยอมรับและปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อก่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ในด้านสุขภาวะทางโภชนาการ ระบบสุขภาพโรงเรียนมีการ จัดระบบร้านค้าและโภชนาการสำหรับนักเรียนที่เหมาะสมและเพียงพอ ส่งเสริมอนามัยสำหรับนักเรียน โดยวัสดุอุปกรณ์ที่มีความสะอาด ทันสมัย พร้อมใช้งานและเพียงพอต่อจำนวนนักเรียนด้านสื่ออุปกรณ์ ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีความพร้อม ทันสมัย และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนมีระบบบริหารจัดการตามระบอบประชาธิปไตย ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดพัฒนาการด้านการใช้ชีวิต ในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติกรณ์ อาจะสมิต ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาสถานศึกษา สู่อการเป็นโรงเรียนแห่งความสุขตามแนวคิดของยูเนสโกโรงเรียนวัดสำโรง (สิริธรรมาภรณ์ภักดีวิทยา) สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันของการพัฒนาสถานศึกษา สู่อการเป็นโรงเรียนแห่งความสุขในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนา สถานศึกษาสู่อการเป็นโรงเรียนแห่งความสุขในภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ที่อยู่ในอันดับสูงสุดเป็นด้านสถานที่รองลงมาคือ ด้านกระบวนการ และด้านคน ตามลำดับ 2) แนวทางการ พัฒนาสถานศึกษาสู่อการเป็นโรงเรียนแห่งความสุขประกอบด้วยหลักการพัฒนา วัตถุประสงค์ แนวทางการ พัฒนาและเงื่อนไขความสำเร็จและสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลทิพย์ ใจเที่ยง ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการ บริหารองค์กรแห่งความสุขในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบการบริหารองค์กรแห่ง ความสุขในโรงเรียนประถมศึกษาประกอบด้วย 4 องค์ประกอบสำคัญหนึ่งในนั้นคือการพัฒนา สภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยมีผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารองค์กรแห่งความสุขในโรงเรียน

ประณตศึกษาพบว่า มีความถูกต้องเหมาะสมเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ และสอดคล้องกับอุทัยวรรณ ศรีรัตน์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนชุมชนวัดหนองฝ้าย ผลการวิจัยพบว่าเป็นโรงเรียนแห่งความสุขโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากในด้านสถานที่นั้นโรงเรียนมีโครงการที่เสริมสร้างสุขภาวะและสุขภาพให้กับนักเรียนโรงเรียนมีการพัฒนาระบบความปลอดภัยในโรงเรียนและโรงเรียนมีการตรวจสอบสภาพความมั่นคงแข็งแรงของอาคารสถานที่เสมอ และสอดคล้องกับภัทรพล ก้อนเพชร ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพและแนวทางการพัฒนาการเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนกลุ่มบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการเป็นโรงเรียนแห่งความสุข โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากและมีแนวทางการพัฒนาการเป็นโรงเรียนแห่งความสุขได้แก่ 1) ด้านบุคคล คือโรงเรียนควรส่งเสริมความรู้ด้านวัฒนธรรมความหลากหลายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนโรงเรียนควรสร้างความรู้สึกรักเป็นครอบครัวในสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและโรงเรียนควรมีการยกย่องครูที่อุทิศตนให้แก่โรงเรียนและสังคม 2) ด้านกระบวนการ คือ โรงเรียนควรมีการชื่นชมประกาศเกียรติคุณมีการมอบรางวัลให้กับครูและนักเรียน และโรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นหมู่คณะให้มีการทำงานเป็นกลุ่มและ 3) ด้านสถานที่ คือโรงเรียนควรมีพื้นที่สำหรับผ่อนคลายและทำกิจกรรม สร้างสรรค์ และโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับความสุขทุกพื้นที่ในโรงเรียน

การเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน ด้านกระบวนการ มีค่ามัชฌิมเลขคณิตอยู่ในลำดับสุดท้าย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสนมีการเน้นในเรื่องของกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลกับนักเรียนมากที่สุด ซึ่งในการจัดการเรียนรู้นั้นมีความสำคัญกับระบบการบริหารจัดการภายในโรงเรียนเพื่อให้เกิดเป็นโรงเรียนแห่งความสุข ในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะสมรรถนะที่จำเป็นด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูมีเหตุผลและความยืดหยุ่นในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เน้นให้นักเรียนทุกคนเรียนรู้และได้ลงมือปฏิบัติจริง ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน หลักสูตรของสถานศึกษา มีการพัฒนาความร่วมมือในการออกแบบการเรียนรู้ร่วมกันมีแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนเป็นไปในแนวเดียวกัน การวัดประเมินผลตามสภาพจริงโดยคำนึงถึงความสามารถความถนัดและความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมจะเน้นที่นักเรียนมีความสุขสนุกสนานในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับกมลพรรณ เอกณรงค์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนให้เป็นโรงเรียนแห่งความสุข ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนแห่งความสุข คือ โรงเรียนที่ส่งเสริมการจัดการศึกษา โดยเคารพในความหลากหลาย การสื่อสาร และการทำงานเป็นทีม โดยมีหลักเกณฑ์ ได้แก่ 1) คนในด้านมนุษย์สัมพันธ์และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน 2) กระบวนการสอนและการเรียนรู้ ที่มีความสนุกสนานและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาทักษะและสมรรถนะที่นอกเหนือจากวิชาการ 3) สถานที่ภายในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของอุทัยวรรณ ศรีรัตน์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการเป็นโรงเรียนแห่งความสุข

ของโรงเรียนชุมชนวัดหนองฝ้าย ผลการวิจัยพบว่า เป็นโรงเรียนแห่งความสุขในด้านกระบวนการนั้นครูควรมี การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และครูมีการประเมินผลตามสภาพจริง สอดคล้องกับ มาเนียน (Manion) ได้ศึกษาความสุขในการทำงาน พบว่าค่าจำกัดความสุขในการทำงานนั้นคือ ผลอันเกิดจากการเรียนรู้จากการทำงาน การสร้างสรรค์ งานของตนเอง ผลจากการประสบความสำเร็จในการทำงานและการมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานเพิ่มขึ้น ทำให้แสดงอารมณ์ทางบวก เช่น ความสนุกสนาน การแสดงออกโดยการยิ้มหัวเราะ นำไปสู่การให้ความร่วมมือ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันเกิดสัมพันธภาพที่ดีในที่ทำงาน ทำให้สภาพแวดล้อมในการทำงานน่ารื่นรมย์ รู้สึกดี ต่องานที่ได้รับมอบหมายมีความผูกพันในงานและคงอยู่ในองค์กรต่อไป ผลจากความสุขในการทำงานคือ ผลงาน บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

2. แนวทางการพัฒนาโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสนให้เป็นโรงเรียนแห่งความสุข ประกอบด้วย หลายแนวทาง ดังนี้

แนวทางการพัฒนาโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสนให้เป็นโรงเรียนแห่งความสุข ด้านบุคคล มีแนวทางในการพัฒนาหลายแนวทาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนเป็นหน่วยงานสำคัญในการจัดการศึกษา ให้กับนักเรียนรวมถึงดูแลด้านความปลอดภัย รวมถึงด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ซึ่งครูเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สำคัญในโรงเรียนมีภาระหน้าที่ มีความรับผิดชอบอย่างมากจึงต้องมีความชัดเจน ในการทำงานเพื่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ความสารถในด้านต่างต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาการทำงานและการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนจึงควรมีความชัดเจนในการกำหนดภาระงาน การมอบหมายงาน ชี้แจงความสำคัญของงานที่ครูได้รับ ลดภาระงานที่ไม่จำเป็นหรืองานที่เป็นภาระเพิ่มขึ้นโดยไม่จำเป็นโรงเรียน ควรให้การยอมรับและสนับสนุนผลงานของครู โรงเรียนควรมีการเปิดช่องทางการติดต่อสื่อสาร ระหว่างคณะผู้บริหาร คณะครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เพื่อให้ทราบถึงข่าวสาร ข้อมูลความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ครูควรต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับคณะผู้บริหาร เพื่อนครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งการติดต่อสื่อสารได้โดยง่าย สะดวก และรวดเร็วจึงมีความสำคัญยิ่งในการสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน โดยมีข้อเสนอแนะสำคัญที่ได้จากการสนทนากลุ่มดังนี้ โรงเรียนควรมีการสร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดี เสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการทำงาน การปรับปรุงเงื่อนไขในการทำงานของครูให้ครูรู้สึกว่างาน ที่ได้รับมอบหมายนั้นมีคุณค่ามีความสำคัญต่อโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับฟรีเยอมุท และโซวีไวลด์ (Freyermuth and Schonewile) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมความสุขในการทำงานและการสร้าง องค์กรแห่งความสุขจากการศึกษาพบว่า ผู้นำขององค์กรต้องเป็นผู้สร้างความสุขในสถานที่ทำงานโดยเริ่มจาก การสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานและทำให้ทุกคนรู้สึกว่าการงานนั้นมีความหมายกับทีมและเกิดความสุข จากการทำงานร่วมกัน

แนวทางการพัฒนาโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสนให้เป็นโรงเรียนแห่งความสุข ด้านสถานที่ มีแนวทางในการพัฒนาหลายแนวทาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนมีผลต่อการจัดการ

เรียนรู้ให้กับนักเรียน โรงเรียนควรเพิ่มหรือพัฒนาให้มีพื้นที่สีเขียวในโรงเรียนเพิ่มเติมโดยการสร้างแหล่งเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน สวนหย่อม หรือลานกิจกรรม มีการติดตั้งกล้องวงจรปิดเพิ่มเติมในบริเวณจุดสำคัญ เช่น ห้องน้ำ ทางเดิน และโรงอาหาร โรงเรียนควรพัฒนาโครงการพัฒนาระบบสุขภาพ พัฒนาร้านอาหารในโรงอาหารให้มีความสะอาดเป็นไปตามหลักสุขภาพอยู่เสมอ มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียน ในกระบวนการบริหารผ่านรูปแบบกิจกรรมสถานักเรียนควรส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม ให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงาน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนผ่านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางพัฒนาโรงเรียน พัฒนาการใช้ระบบการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่เปิดเผยและโปร่งใสในการแจ้งข้อมูลข่าวสาร โดยมีข้อเสนอแนะสำคัญที่ได้จากการสนทนากลุ่มดังนี้ โรงเรียนควรมีการพัฒนาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในโรงเรียนเพิ่มเติมโดยการ จัดแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน ลานกิจกรรม และส่งเสริมให้ครูมีการใช้พื้นที่มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน หรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ พัฒนาด้านความสะอาดและความปลอดภัยในโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลทิพย์ ใจเที่ยง ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารองค์กรแห่งความสุขในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบการบริหารองค์กรแห่งความสุขในโรงเรียนประถมศึกษาประกอบด้วย 4 องค์ประกอบสำคัญ หนึ่งในนั้นคือด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยมีผลการยืนยัน องค์ประกอบการบริหารองค์กรแห่งความสุขในโรงเรียนประถมศึกษาพบว่า มีความถูกต้องเหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์

แนวทางการพัฒนาโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสนให้เป็นโรงเรียนแห่งความสุข ด้านกระบวนการ มีแนวทางในการพัฒนาหลายแนวทางทั้งนี้อาจเป็นเพราะในส่วนของกระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับครูโดยตรงดังนั้นในด้านการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ครูควรการออกแบบ การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน โดยครูและนักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างกัน มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้ ผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะที่จำเป็น ครูควรสร้างบรรยากาศเชิงบวก ใช้คำพูดเชิงบวกและสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน นอกจากนี้ด้านการจัดการเรียนรู้แล้ว ในด้านภาระงานของครูโรงเรียนควรมีแนวทางในการพัฒนาเพื่อให้เกิดความสมดุลของงานควรให้ครูมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจเกี่ยวกับภาระงานที่จะรับผิดชอบ เช่น การประชุมหรือการพูดคุยเกี่ยวกับภาระงานที่จะมอบหมายให้ครูได้รับทราบเกี่ยวกับบทบาท ความคาดหวังเกี่ยวกับงาน โดยมีข้อเสนอแนะสำคัญจากการ สนทนากลุ่มดังนี้ โรงเรียนควรพัฒนาการจัดกิจกรรมพิเศษเสริมหลักสูตรมีการวิเคราะห์ความต้องการของ นักเรียนแต่ละช่วงชั้นเพื่อให้การจัดกิจกรรมมีความหลากหลาย และตรงกับความต้องการของนักเรียน ส่งเสริม บรรยากาศการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรม และการจัดการ เรียนรู้ สร้างแรงจูงใจ ความสนุก และได้ประโยชน์กับนักเรียนโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับอุทัยวรรณ ศรีรัตน์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนชุมชนวัดหนองฝ้าย ผลการวิจัยพบว่า

โรงเรียนแห่งความสุขในด้านกระบวนการนั้น ครูควรมีการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายครู ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองและครูมีการประเมินผลตามสภาพจริง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา “การเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสนให้เป็นโรงเรียนแห่งความสุข ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. โรงเรียนควรมีแผนการพัฒนาโรงเรียนเพื่อให้เกิดเป็นโรงเรียนแห่งความสุขโดยโรงเรียนควรมีการพัฒนากระบวนการร่วมมือระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนแห่งความสุข
2. โรงเรียนควรมีการสร้างคู่มือการเป็นโรงเรียนแห่งความสุขเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการบริหารโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสนให้เป็นโรงเรียนแห่งความสุขอย่างเป็นรูปธรรม
3. จากผลการวิจัยโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสนควรนำผลการวิจัยที่อยู่ในระดับมากที่สุด 8 ข้อ จากทั้ง 3 ด้าน ไปทำการพัฒนาแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น
4. จากผลการวิจัยโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสนควรนำข้อเสนอแนะหรือแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสนให้เป็นโรงเรียนแห่งความสุขทั้ง 3 ด้าน ไปทำการพัฒนาโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเป็นโรงเรียนแห่งความสุขสำหรับนักเรียนโรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสนเผยแพร่ออกไปและเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของนักวิชาการผู้สนใจทั่วไปจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารโรงเรียน เพื่อให้เป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม
2. ควรศึกษาระดับความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม

รายการอ้างอิง

กมลทิพย์ ใจเที่ยง. (2562). *การบริหารองค์กรแห่งความสุขในโรงเรียนประถมศึกษา* [วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].

- กมลพรรณ เอกณรงค์. (2560). แนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนให้เป็นโรงเรียนแห่งความสุข [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- ชาญวิทย์ วสันต์ธนารัตน์. (2559). *มาสร้างองค์กรแห่งความสุขกันเถอะ* (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2559). กรุงเทพฯ: แอคโพรฟรินท์.
- ฐิติกรณ์ อาจะสมิต. (2568). แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งความสุข. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 18(34), 42–56.
- นิสิต จรุงภูภาค. (2568). กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนประถมศึกษาไทยในยุคดิจิทัล. *วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่*, 2568, 111–130.
- ภัทรพล ก้อนเพชร. (2564). *สภาพและแนวทางการพัฒนาการเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนกลุ่มบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3* [การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช].
- มยุรี อินทรโชติ. (2567). แนวทางการขับเคลื่อนโรงเรียนแห่งความสุขสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. *วารสารวิจัยพุทธศาสตร์*, 10(4), 164–167.
- โรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน. (2566). *แผนพัฒนาการจัดการศึกษา ประจำปี 2566–2570*.
- สมาคมเครือข่ายบริการวิศวกร กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2567). *แอปดู Google บริษัทที่พนักงานมีความสุขที่สุดในโลก*. เข้าถึงจาก <http://www.hehaworkplace.com>
- อาทิตย์ อุตศรี. (2567). *การศึกษาแนวทางการพัฒนาสู่การเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3* [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม].
- อุทัยวรรณ ศรีรัตน์. (2562). *การเป็นโรงเรียนแห่งความสุขของโรงเรียนชุมชนวัดหนองฝ้าย* [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- Jo, M. (2004). Joy at work! Creating a positive workplace. *JONA: The Journal of Nursing Administration*, 33(12), 652–659.
- Kim, G.-J. (2016). *Happy schools: A framework for learner well-being in the Asia-Pacific*. France: UNESCO.
- Schonewille, P. A. F., & Freyermuth, R. J. (2009). Happy workplaces happy? Are you nuts? *The Journal of the Conference for Global Transformation*, 9(1), 1–10.
- Wright, T. A. (2017). The role of “happiness” in organizational research: Past, present, and future directions. *Journal of Organizational Effectiveness: People and Performance*, 4(3), 193–210. Retrieved October 9, 2023, from <http://www.emeraldinsight.com/doi/pdfplus/10.1016>